

Έρευνα για το κυνήγι του λαγού στο νομό Έβρου

Π. Πλατής και Κ. Σκορδάς

Κυνηγετική Ομοσπονδία Μακεδονίας–Θράκης, Εθν. Αντιστάσεως 173, Καλαμαριά,
551 34 Θεσσαλονίκη, e-mail: kskordas@hunters.gr

Περίληψη

Η έρευνα αυτή αφορά τη μελέτη ενός είδους της άγριας πανίδας, του λαγού, μέσω της δραστηριότητας του κυνηγιού, αξιοποιώντας τις πληροφορίες, τις παρατηρήσεις και τις αναφορές των κυνηγών. Η συγκέντρωση των στοιχείων έγινε με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου που απευθυνόταν στους «λαγοκυνηγούς» του νομού Έβρου και αναφερόταν στην κυνηγετική περίοδο 2003-2004. Το ερωτηματολόγιο ήταν δομημένο σε ενότητες, που σχετίζονταν με το προφίλ του «λαγοκυνηγού», την κυνηγετική κάρπωση, τις ιδιαιτερότητες αυτού του είδους κυνηγιού, τις απόψεις των «λαγοκυνηγών» και άλλα επιμέρους στοιχεία. Συνολικά συγκεντρώθηκαν 149 ερωτηματολόγια. Οι περισσότεροι λαγοί θηρεύονται στις αρχές της κυνηγετικής περιόδου του λαγού. Οι λαγοκυνηγοί κυνηγούν συνήθως σε ομάδες και θεωρούν ως σημαντικότερο μέτρο για την αύξηση του πληθυσμού των λαγών τον έλεγχο του πληθυσμού των φυσικών εχθρών του. Τα αποτελέσματα της έρευνας και τα στατιστικά στοιχεία που προκύπτουν, θεωρούνται χρήσιμα για τη διαδικασία λήψης αποφάσεων και το σχεδιασμό διαχειριστικών μέτρων, για την αύξηση των πληθυσμών του λαγού και τη βελτίωση της κυνηγετικής δραστηριότητας στην Ελλάδα.

Λέξεις κλειδιά: Θηραματική διαχείριση, κυνηγετική δραστηριότητα, κυνηγετική προτίμηση, λαγός, προφίλ κυνηγών.

Εισαγωγή

Το κυνήγι του λαγού στη χώρα μας, αποτελεί μακρά παράδοση από τα χρόνια της αρχαιότητας («Κυνηγετικός», Ξενοφώντα). Σήμερα εξακολουθεί να παραμένει στη κορυφή των προτιμήσεων των κυνηγών στα περισσότερα γεωγραφικά διαμερίσματα της χώρας μας, κυρίως στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές. (Καραμπατζάκης 2002).

Σε ορεινές περιοχές (π.χ. νομός Κοζάνης, Γρεβενών, Ιωαννίνων κ.ά.), η θηραματική προτίμηση του λαγού ανέρχεται στο 54% περίπου (Σταμκόπουλος 2005). Στις ημιορεινές περιοχές το ποσοστό κυμαίνεται (ανάλογα με την αφθονία και την ποικιλία άλλων θηραματικών ειδών) μεταξύ 15 με 40%, ενώ αυτό είναι αισθητά μικρότερο είναι στις μεγαλουπόλεις και ιδιαίτερα στην Αθήνα και τον Πειραιά.

Περιοχή Έρευνας

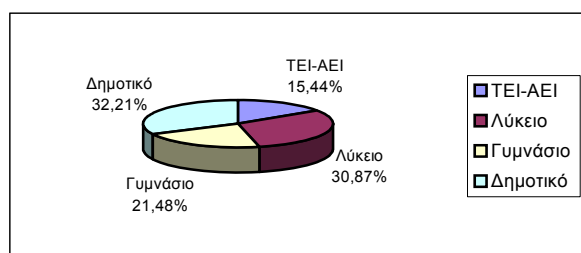
Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε στο νομό Έβρου και περιλαμβάνει όλες τις επαρχίες του νομού, εκτός της νήσου Σαμοθράκης. Ο νομός έχει συνολική έκταση 4.242 τ.χλμ. και πληθυσμό 148.486 κατοίκους. Είναι ο μεγαλύτερος νομός της βόρειας Ελλάδας, έχοντας 6 Κυνηγετικούς Συλλόγους, Αλεξ/πολης, Φερών, Σουφλίου, Διδ/χου, Ορεστιάδας και Μεταξάδων. Οι κυνηγοί του νομού ανέρχονται περίπου στις 6.000.

Υλικά και μέθοδοι

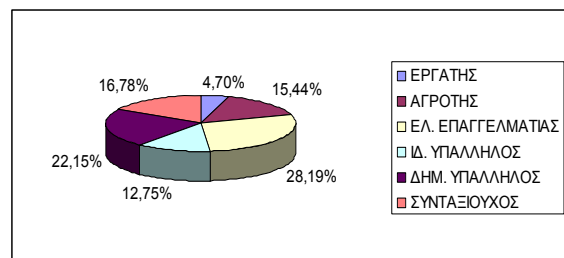
Ο λαγός είναι ευρύτοπο επιδημικό είδος και απαντάται σε μεγάλη ποικιλία ενδιαιτημάτων. Εξετάστηκαν διάφορες παραμέτρους που σχετίζονται με τον τρόπο θήρας του, με σκοπό την μελλοντική εφαρμογή μέτρων, που θα σκοπεύουν στην βελτίωση των ενδιαιτημάτων του και στην αιφορική θήρα. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το 2003 και ως πληθυσμός επιλέχθηκε ο αριθμός των κυνηγών του νομού Έβρου. Χρησιμοποιήθηκε η δειγματοληψία χιονοστιβάδας (snowball sampling), όπου μέσω υπόδειξης συμπληρώνεται ο αριθμός του δείγματος (Σιάρδος 1997). Συγκεντρώθηκαν 149 ερωτηματολόγια.

Έγινε καταγραφή στοιχείων για τη δραστηριότητα του κυνηγιού και ιδίως για αυτή του κυνηγιού του λαγού, καθώς και για το προφίλ του Έλληνα λαγοκυνηγού.

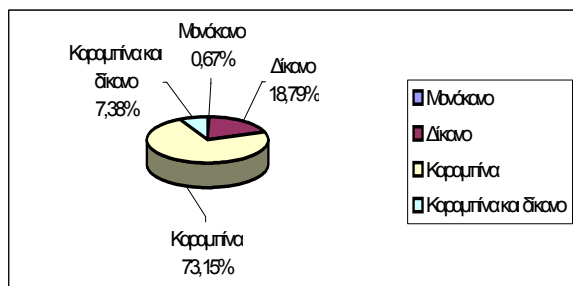
Αποτελέσματα και συζήτηση

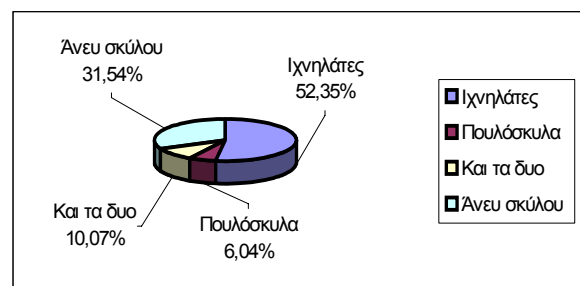
Εικόνα 1. Γραμματικές γνώσεις λαγοκυνηγών

Εικόνα 2. Επαγγέλματα λαγοκυνηγών

Εικόνα 3. Είδος κυνηγετικού όπλου που χρησιμοποιούν

Εικόνα 4. Χρήση-κατηγορία κυνηγόςκυλου

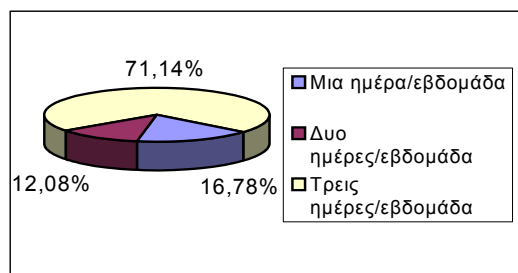
Από την εικόνα 1 διαπιστώνεται ότι στο μεγαλύτερο ποσοστό, (32,21%) οι λαγοκυνηγοί του νομού έχουν τελειώσει μόνο το Δημοτικό, με μικρή διαφορά, ακολουθούν του Λυκείου (30,87%). Αυτό πιθανόν να οφείλεται στο γεγονός ότι ένα μεγάλο ποσοστό των λαγοκυνηγών είναι αγρότες και ελεύθεροι επαγγελματίες. Επιπλέον συγκρίνοντας τα διάφορα ποσοστά εκπαίδευσης των λαγοκυνηγών αυτών με τους λαγοκυνηγούς σε άλλους νομούς, από μελέτες που προηγήθηκαν (Τσαχαλίδης 2005), διαπιστώνεται πως με το πέρασμα του χρόνου μειώνεται αισθητά το ποσοστό της δημοτικής εκπαίδευσης και του γυμνασίου και αυξάνεται αντίστοιχα αυτό της δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που οφείλεται κυρίως στην πρόοδο της γενικότερης παιδείας στη χώρα μας.

Σε ότι αφορά το επάγγελμα, οι περισσότεροι λαγοκυνηγοί είναι ελεύθεροι επαγγελματίες (22,15%), με μικρή διαφορά ακολουθούν οι δημόσιοι υπάλληλοι (22,15%) και στις τελευταίες θέσεις βρίσκονται οι ιδιωτικοί υπάλληλοι και οι εργάτες. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται διότι οι δημόσιοι υπάλληλοι, οι συνταξιούχοι και οι ελεύθεροι επαγγελματίες έχουν περισσότερο χρόνο για να ασχοληθούν με το κυνήγι τριχωτών θηραμάτων το οποίο

απαιτεί από τη φύση του πολύ χρόνο. Επισημαίνεται πως ο νομός Έβρου έχει πολλούς κυνηγούς που είναι στρατιωτικοί, τους οποίους η έρευνα συγκαταλέγει στους δημοσίους υπαλλήλους, με αποτέλεσμα το επαγγελματικό προφίλ των λαγοκυνηγών του νομού να διαφέρει σε σχέση με άλλους νομούς (Τσαχαλίδης 2005).

Από την εικόνα 3 διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι κυνηγοί χρησιμοποιούν караμπίνα (ημιαυτόματο κυνηγετικό όπλο), ακολουθούν αυτοί που χρησιμοποιούν δίκαννο. Σε σύγκριση με άλλες περιοχές όπου έχουν γίνει αντίστοιχες μελέτες, π.χ. νομός Καστοριάς, βλέπουμε ότι το ποσοστό με караμπίνες είναι υψηλότερο στον νομό Έβρο 73,15% έναντι 61,11%, ενώ το δίκαννο υπολείπεται σε ποσοστό, 18,79% στον Έβρο έναντι 24,60% στο ν. Καστοριάς (Σταμκόπουλος 2005). Αυτό εξηγείται εν μέρει από το γεγονός της μεγαλύτερης ποικιλίας θηρευσίμων ειδών στον νομό Έβρο (η караμπίνα ταιριάζει σε πιο πολλά είδη κυνηγιού), αλλά κυρίως στο μεγαλύτερο ποσοστό ασχολίας των κυνηγών του ν. Καστοριάς με το κυνήγι του λαγού (53,97%), Το ποσοστό αυτών που χρησιμοποιεί μονόκαννο είναι παρόμοιο στις δυο περιοχές.

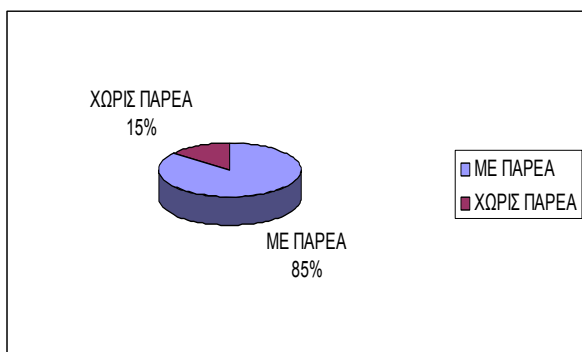
Όσον αφορά την κατοχή σκύλου, από την εικόνα 4 διαπιστώνεται ότι οι περισσότεροι λαγοκυνηγοί χρησιμοποιούν σκύλους δώξης (ιχνηλάτες). Τα περισσότερα λαγόσκυλα είναι ακαθορίστου φυλής, η πλειονότητα των οποίων έχει αίμα από ελληνικό ιχνηλάτη (γκέκα). Οι λαγοκυνηγοί ενδιαφέρονται κυρίως για την επίδοσή του σκύλου τους στο κυνήγι, χωρίς να τους απασχολεί η διαίωσιση των επιθυμητών χαρακτηριστικών και η βελτίωση της φυλής των σκύλων τους. Αυτό αιτιολογείται σε μεγάλο βαθμό από την έλλειψη κυνολογικών γνώσεων, καθώς και από την ύπαρξη μιας μεγάλης αγοράς (σχετικά φθηνής) σε Βουλγαρία και Τουρκία, εύκολα προσιτή στους κυνηγούς του νομού Έβρου, από την οποία προμηθεύονται μεγάλα σε ηλικία κυνηγόσκυλα ανεξαρτήτου φυλής. Από το ερωτηματολόγιο, διαφαίνεται η σπουδαιότητα του κυνηγετικού σκύλου σε αυτό το είδος κυνηγιού και ειδικά του ελληνικού ιχνηλάτη, ενός σκύλου που είναι δημιούργημα των αρχαίων προγόνων μας και διατηρήθηκε μέχρι τα χρόνια μας χάρη στο ιδιαίτερο ενδιαφέρον των κυνηγών.

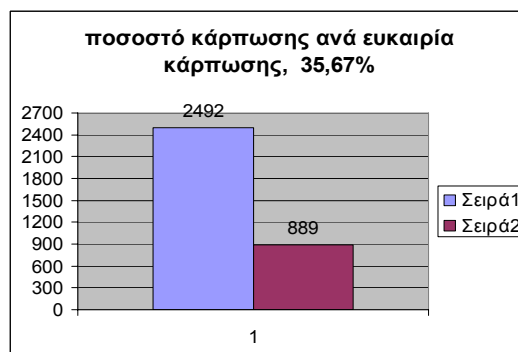
Εικόνα 5. Ημέρες κυνηγιού/εβδομάδα

Όσοι χρησιμοποιούν πουλόσκυλα ή και τα δυο είδη μαζί, κυνηγούν αποκλειστικά στον κάμπο όπου οι συνθήκες κυνηγιού, λόγω μορφολογίας εδάφους και κάλυψης είναι τέτοιες που δύναται να χρησιμοποιηθεί πουλόσκυλο. Αντιθέτως, στα δάση και τα πυκνά μέρη τα πουλόσκυλα είναι αναποτελεσματικά από τη φύση τους.

Από την εικόνα 5 φαίνεται ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των λαγοκυνηγών (71,14%) πραγματοποιεί τρεις εξόδους την εβδομάδα. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν κυρίως οι ελεύθεροι επαγγελματίες και οι συνταξιούχοι, όπως έδειξαν τα στοιχεία της έρευνας. Ακολουθούν αριθμητικά αυτοί με μια έξοδο την εβδομάδα, οι οποίοι είναι στην πλειονότητά τους ιδ. υπάλληλοι και εργάτες και έπονται όσοι πραγματοποιούν δυο εξορμήσεις. Οι διανυκτερεύσεις είναι ελάχιστες, κυρίως στην έναρξη και τις πρώτες μέρες του κυνηγιού του λαγού, Το παραπάνω αιτιολογείται από το πολύ πυκνό και βατό επαρχιακό και δασικό οδικό δίκτυο και από τη μικρή σχετικά απόσταση που διανύουν από την οικία τους μέχρι τον κυνηγότοπο, με αποτέλεσμα να προλαβαίνουν να γυρίσουν εγκαίρως πίσω.

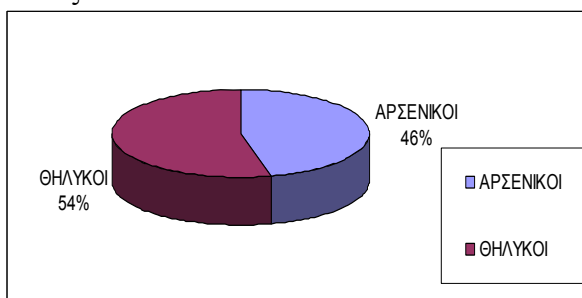
Εικόνα 6. Κυνήγι με παρέα-χωρίς παρέα

Εικόνα 7. Κάρπωση λαγών/ανά ευκαιρία κάρπωσης

Το 85% των κυνηγών κυνηγούν με παρέα και μόλις ένα ποσοστό 15% κυνηγάνε μόνοι τους, οι οποίοι συνήθως είναι λαγοκυνηγοί του κάμπου, όπου το κυνήγι του λαγού είναι σχετικά ευκολότερο και κυνηγάνε συνήθως με πουλλόσκυλα. Αυτοί που δηλώνουν άνευ σκύλου είναι στην πλειονότητά τους κυνηγοί που πηγαίνουν παρέα με άλλους που έχουν σκύλους και ένα ελάχιστο ποσοστό κυνηγά το λαγό χωρίς σκύλο σε αραιή συνήθως βλάστηση ή στον κάμπο μετά τη συγκομιδή της σοδειάς και κυρίως στα οργώματα των χωραφιών.

Η εικόνα 7 δείχνει ότι πραγματοποιήθηκαν 2.492 «σηκώματα» λαγών από 149 «λαγοκυνηγούς» και θηρεύθηκαν 889, δηλαδή σε ποσοστό 35,67%, που αναλογεί κατά μ. ό. 5,96 λαγούς για κάθε κυνηγό τη κυνηγετική περίοδο. Πραγματοποιήθηκαν συνολικά 5838 έξοδοι με μ.ο. 39,18 εξόδους ανά κυνηγό, που αναλογεί σε κάρπωση 0,15 λαγούς ανά κυνηγό και έξοδο.

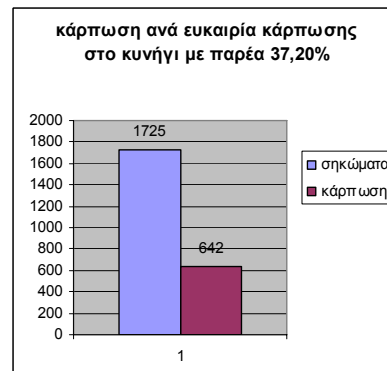
Εικόνα 8. Αναλογία φύλου θηρευθέντων λαγών

Εικόνα 9. Κάρπωση λαγών τον Ιανουάριο 2004, σχέση αρσενικών/θηλυκών

Η κάρπωση των θηλυκών ήταν μεγαλύτερη από των αρσενικών, γεγονός που παρατηρήθηκε και σε έρευνες σε άλλες περιοχές, (Σταμκόπουλος 2003), χωρίς όμως να διαφέρει αισθητά, θεωρώντας γενικά πως η κάρπωση είναι συνήθως 1:1 σε αναλογία φύλου. Ο λαγός αν και είναι πολυγαμικό είδος, έχει διαπιστωθεί ότι βρίσκεται σε ίση αναλογία των δυο φύλων στη φύση (Banks P., Sfougaris A).

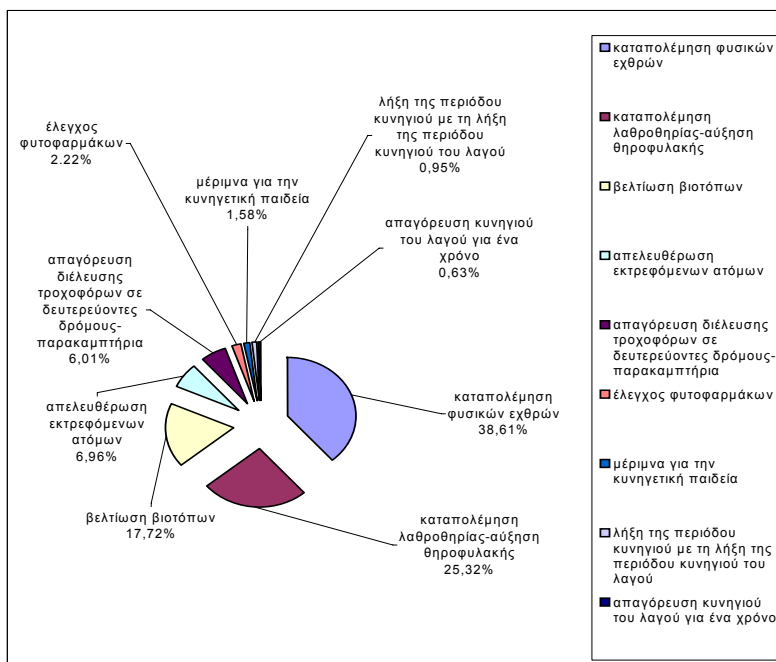
Από την εικόνα 9 διαπιστώνεται πως σε αντίθεση με την αναλογία κάρπωσης μεταξύ των δυο φύλων που συνέβη στο σύνολο της κυνηγετικής περιόδου, το μήνα Ιανουάριο παρατηρήθηκε αισθητή διαφορά στην κάρπωση αρσενικών ατόμων έναντι των θηλυκών. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στην επιφυλακτικότητα των θηλυκών στο διάστημα της έναρξης της αναπαραγωγικής περιόδου και κυρίως στην έντονη κινητικότητα των αρσενικών ατόμων την περίοδο αυτή με αποτέλεσμα να αποτελούν ευκολότερο στόχο για τα λαγόσκυλα, αφού αφήνουν εντονότερες οσμές.

Εικόνα 10. Στοιχεία σχετικά με τη διαφορά επιτυχίας κάρπωσης μεταξύ μοναχικού κυνηγιού και ομαδικού

Η επιτυχία κάρπωσης στο λαγοκυνήγι με παρέα ήταν υψηλότερη 37,20%, έναντι αυτής του μοναχικού 32,20%, χωρίς όμως να υποδηλώνει αυτό

καμιά μεγάλη διαφορά και αυτό γιατί το ατομικό κυνήγι γίνεται σε περιοχή με αραιή βλάστηση όπου το οπτικό πεδίο είναι μεγαλύτερο και διευκολύνει κατά πολύ περισσότερο τον έλεγχο από τον κυνηγό και την επιτυχία της βολής.

Εικόνα 11. Προτάσεις για τα μέτρα αύξησης του πληθυσμού του λαγού

Συμπεράσματα

- Σε κάθε λαγοκυνήγό αντιστοιχεί κάρπωση 5,96 λαγών κατά μέσο όρο ετησίως.
- Το ποσοστό των λαγοκυνηγών του νομού ανέρχεται στο 21% περίπου (σύμφωνα με τα στοιχεία των Κυνηγετικών Συλλόγων)
- Ο σκύλος δίωξης αποτελεί αναπόσπαστο και κυρίαρχο στοιχείο για το κυνήγι του λαγού
- Οι περισσότεροι λαγοκυνηγοί κυνηγούν με παρέα, σε ποσοστό 85%
- Το μεγαλύτερο ποσοστό των λαγοκυνηγών (71,14%) πραγματοποιεί τρεις εξόδους την εβδομάδα
- Οι περισσότεροι λαγοκυνηγοί υποστηρίζουν τη λήψη μέτρων για τη ρύθμιση των φυσικών αρπάγων του λαγού και κυρίως της αλεπούς.
- Οι περισσότεροι λαγοί θηρεύονται τους πρώτους μήνες της κυνηγετικής περιόδου (Σεπτέμβριο-Οκτώβριο), πιθανόν λόγω μεγαλύτερης πυκνότητας πληθυσμού και συνύπαρξης αναλογικά περισσότερων νεαρών ατόμων με μειωμένη επιφυλακτικότητα και τεχνική αποφυγής των εχθρών τους.

Αναγνώριση βοήθειας

Ευχαριστίες εκφράζονται σε όλους τους κυνηγούς που συμμετείχαν στην έρευνα και ιδιαιτέρως στους Βουδούρη Στέφανο, Καψίδη Ευάγγελο, Ρόπουλο Αργύριο, καθώς και στον Τάσο Καπερνέκα (τον Παππού).

Βιβλιογραφία

- Καραμπατζάκης Θ. και συν. 2002. Η θηραματική προτίμηση των Ελλήνων κυνηγών. Πρόγραμμα «ARTEMIS», Πάνθηρας 2005.
- Κασαπίδης, Π., Π. Κωτούλας, Π. Πλατής. 2001. Η γενετική ταυτοποίηση των λαγών στην Ελλάδα. DNA, Πάνθηρας 2001.
- Σιάρδος, Γ. 1997. Μεθοδολογία Αγροτικής Κοινωνιολογικής Έρευνας. Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Θεσσαλονίκη, σελ. 367.
- Σταμκόπουλος, Χ. 2004. Έρευνα για το λαγό στους νομούς Θεσ/νίκης και Κοζάνης. Πάνθηρας 2004.
- Σταμκόπουλος, Χ. 2005. Ξέρουμε πόσοι είμαστε, να μάθουμε ποιοι είμαστε. Πάνθηρας 2005.
- Σώκος, Χ., Κ. Σκορδάς, Π. Μπίρτσας. 2003. Η αξιολόγηση της θήρας και διαχείριση του λαγού στα λιβαδικά οικοσυστήματα. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Λιβαδοπονικού Συνεδρίου, Καρπενήσι.
- Τσαχαλίδης, Ε. 2005. Ατομικά χαρακτηριστικά και συμπεριφορά των λαγοκυνηγών της Αν. Μακεδονίας. Πάνθηρας 2005.
- Sfougaris, A., N. Papageorgiou, A. Giannakopoulos, H. Goumas, E. Papaevangelou and A. Anni. 1999. Distribution, populations and habitat of the European Hare in central and western Greece. IUGB XXIVth Congress, Thessaloniki.

Research on the hunting of brown hare (*Lepus europaeus*) in the county of Evros, Greece

Platis P. and K. Skordas

Hunting Federation of Macedonia and Thrace, Ethnikis Antistaseos 173,
Kalamaria, Thessaloniki 551 34, e-mail: kskordas@hunters.gr

Summary

Brown hare (*L. europaeus*) hunting procedure was evaluated using information and observations given by hunters. The data were collected with specifically designed questionnaire. The target group was the active hunters of the Evros county, during the hunting period 2003-2004. A total of 149 questionnaires were collected. Hunting is usually taking place by groups of hunters and not individually, and 71,14% go for hunting three times the week. Finally, a large percentage of hunters (38,61 %) believe that the conservation can be achieved mainly by eliminating the natural enemies and 25,32 % believes that conservation can be achieved with warden protection.. The results of this research and the statistical evidence that were found, are considered valuable resources for the conservation of the species and the implementation of sustainable hunting in Greece.

Key words: Hunter's profile, hunting conservation, hunting activities, hunting preference, brown hare.